

1a. Aeneas

Ōlim in Asiā erat urbs antīqua, quae Troia appellāta est. Eam 1
urbem Graecī decem annōs obsēdērunt tandemque cēpērunt.
Priamō rēge filiisque interfectīs, urbem dēlēvērunt. Sed Aenēās,
quī inter clārissimōs dēfensōrēs urbis fuerat, cum paucīs comitibus
ex urbe effūgit; cum profugōs ex omnibus partibus coēgisset, in 5
Ītaliā migrāre constituit.

Post septem annōs vēnit in eam partem Italiae ubi erat urbs
Laurentum. Ibi cum Troiānī praedam ex agrīs agerent, Latīnus rēx
Aborīginēsque, quī ea loca tenēbant, agrōs dēfendere parāvērunt.
Sed Latīnus, postquam in colloquiō orīginem multitudinis ducisque 10

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

1c. Aeneas

Latīnōs utramque gentem appellāvit. Cum adversus Etrūscōs sē
moenibus dēfendere posset, tamen in aciem copiās ēdūxit. Etrūscī
victī sunt; victōrēs tamen ducem ut anteā āmīsērunt; post pugnam
enim Aenēam reperīre nōn potuērunt; multī igitur eum ad deōs
trānsīsse crēdidērunt.

25

[illegible]

2. The Founding of Alba Longa

Lāvīnia inde rēgnāvit, quoad Ascānius, Aenēae filius, adolēvit. 1
Tum ille propter abundantem Lāvīniī multitudīnem māt̄rī urbem
relīquit; ipse novam aliam urbem sub Albānō monte condidit, quae
Alba Longa appellāta est. Multī rēgēs post Ascānium imperium
Albānum gessērunt. Quīdam ex hīs, cui nōmen Proca erat, duōs 5
filiōs, Numitōrem atque Amūlium, habuit. Numitōrī, quī māior erat,
rēgnū relīquit. Pulsō tamen fratre, Amūlius rēgnāvit. Fīlium fratris
necāvit; filiam Rhēam Silviam per speciem honōris sacerdōtem
Vestae lēgit. 9

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

3a. Romulus and Remus

Ex hāc filiā nātī sunt duo filiī, Rōmulus et Remus. Pater eōrum, 1
ut fāma est, Mars deus erat. Sed nec deī nec hominēs matrem et
puerōs ā crudelitāte regiā defendērunt. Sacerdōs in custōdiam data
est; puerōs rex in Tiberim inīcī iussit. Forte Tiberis abundāverat,
neque eī quī puerōs ferēbant adīre ad altam aquam poterant. Itaque 5
puerōs in alveō posuērunt atque in tenuī aquā reliquērunt.

Sed alveus in siccō sēdit. Deinde lupa sitiēns, sīc enim est
trāditum, ex montibus quī circā sunt ad puerōrum vāgītum cursum
flexit. Faustus, pāstor rēgius, eam invēnit puerōs nūtrientem. Ab
eō atque Lārentiā uxōre puerī ēducātī sunt. Cum prīmum 10

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

3c. Romulus and Remus

aetātem eōrum et nōbilem animum Remī nepōtem agnōvit.
Rōmulus cum manū pāstōrum in rēgem Amūlium impetum facit;
Remus, aliā parātā manū, adiuvat. Ita rēx interfectus est. Imperium
Albānum Numitōrī avō ab iuvenibus restitūtum est. Deinde
Rōmulus et Remus in eīs locīs ubi expositī ubique ēducātī erant 25
urbem condere constituērunt.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

4a. The Founding of Rome

Uterque iuuenis nōmen novae urbī dare eamque regere
cupiēbat. Sed quod geminī erant nec rēs aetāte dēcernī poterat,
auguriīs ūsī sunt. Ā Remō prius vīsī sunt sex vulturēs. Rōmulō
postea duodecim sēsē ostendērunt. Uterque ab amīcīs rēx
appellātus est atque rēgnum postulābat. Cum īrātī arma rapuissent,
in pugnā Remus cecidit.

Ex aliā fāmā Remus illūdēns frātre[m] novōs mūrōs urbis
trānsiluit, inde interfectus est ab īrātō Rōmulō, quī haec verba
quoque addidit: “Sīc deinde pereat quīcumque alius trānsiliet
moenia mea.” Ita sōlus potītus est imperiō Rōmulus; conditam 10

[illegible]

4b. The Founding of Rome

urbem ā suō nōmine Rōmam appellāvit.

Palātium primum, in quō ipse erat educātus, mūnīvit. Vocātā ad concilium multitudīne, iūra dedit. Insignia quoque imperiī, sellam curulem togamque praetextam, duodecim lictōrēs sūmpsit. Asylum aperuit in monte Capitōlinō, quō multī ex finitimīs populīs 15 profūgērunt. Creāvit etiam centum senātōrēs, quī honoris causā patrēs appellātī sunt.

5c. The Sabine Women

Novissimum bellum ab Sabīnīs ortum est, quod multō maximum fuit. Sabīnī arcem Rōmānam in monte Capitōlīnō dolō cēpērunt. Rōmānī posterō diē arcem recipere cōnātī sunt. Ubi Hostius Hostīlius, dux exercitūs Rōmānī, cecidit, cōnfestim aciēs Rōmāna pulsa est. At Rōmulus templum vōvit Iovī Statōrī ōrāvitque auxilium. Tum crēdēns precēs suās audītās esse “hinc,” inquit, “Rōmānī, Juppiter optimus maximus nōs resistere ac renovāre pugnam iubet.” Resistērunt Rōmānī tamquam caelestī vōce iussī.

Tum Sabīnae mulierēs ausae sunt sē inter tēla volantiā inferre,
ut pācem ā patribus virīsque implōrārent. Ducēs eā rē mōtī nōn 30

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

5d. The Sabine women

modo pācem sed etiam cīvitātem ūnam ex duābus faciunt; rēgnum quoque cōnsociant atque Rōmam faciunt sēdem imperiī. Multitūdō ita aucta novō nōmine Quirītēs appellāta est ex Curibus, quae urbs caput Sabīnōrum erat.

Deinde Rōmulus, populō in cūriās trīgintā dīvīsō, nōmina mulierum raptārum cūriīs dedit. Post aliquot annōs Tatius ab Laurentibus interfectus est. Rōmulus postea sōlus rēgnāvit. Annīs sequentibus bella secunda cum Fidēnātibus Veientibusque, populīs Etrūscīs, gesta sunt.

Dum Rōmulus quōdam tempore exercitum in Campō Mārtiō 40

[illegible]

6a. Numa Pompilius

Certāmen inde dē rēgnō inter factiōnēs ortum est. Sabīnī rēgem
suae factiōnis creārī cupiēbant. Rōmānī veterēs peregrīnum rēgem
recūsābant. Interrēgnō secūtō, senātus imperium gessit. Deinde
plēbs clāmāre coepit multōs dominōs prō ūnō factōs esse.
Optimum igitur vīsum est sine morā rēgem creāre.

Habitābat eō tempore Curibus Numa Pompilius, vir iūstissimus
perītusque omnis dīvīnī atque hūmānī iūris. Rēgnum eī omnium
cōnsēnsū dēlātum est. Is urbem novam quae ā Rōmulō armīs
condita erat, iūre lēgibusque firmāvit. Arcum portīs īnstructum
fēcit, quī arcus Iānī appellātus est; apertus bellī index erat, clausus 10

[illegible]

6c. Numa Pompilius

sacerdōtia. Multitūdō, hīs rēbus ā vī et armīs conversa, rēgis mōrēs imitābātur. Fīnitīmī populī cīvitatē Rōmānam tōtam, in cultum deōrum versam, violāre nōlēbant. Ita duo deinceps rēgēs, Rōmulus bellō, Numa pāce, cīvitatē auxērunt. Numa annōs trēs et quadrāgintā rēgnāvit.

25

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

7c. Tullus Hostilius

victoriīs erat; alter dēfessus vulnere, animō fractus, in certāmen
vēnit. Nec illud proelium fuit. Cūriātium vix sustinentem arma
Horātius caedit et iacentem spoliāt.

23

[illegible]

8a. Ancus Marcius

Ancus Mārcius, nepōs Numae Pompiliī, quārtus rēx creātus est. 1
Ut Numa in pāce religiōnēs īnstituerat, sīc Ancus caerimōniās
īnstituit, quibus bella postea indicta sunt. Sacerdōtēs, quibus id
negōtium mandātum est, fētiālēs appellāvit.

Bellīs cum urbibus Latīnōrum gestīs, cīvēs Rōmam trādūxit. 5
Iāniculum, quī collis trāns Tiberim est, cum urbe Ponte Subliciō
coniūnxit. Carcer, quī etiam nunc exstat, sub monte Capitōlīnō
aedicātus est. Imperium usque ad mare prōlātum est, et in ōre
Tiberis Ōstia urbs condita est.

Ancō rēgnante, vir quīdam, nōmine Lucumō, habitābat 10

[illegible]

8b. Ancus Marcius

Tarquiniīs, quae urbs Etrūsca erat. Pater eius erat Dēmarātus, profugus Corinthius. Lucumō in mātirimōnium Tanaquīlem, mulierem nōbilem, dūxerat. Etrūscī spernēbant Lucumōnem, exulis filium. Tanaquil, quae ferre indignitātem nōn poterat, cōnsilium migrandī Rōmam cēpit. Facile coniugī persuādet.

Dum iter faciunt, aquila dīcitur pilleum ab capite Lucumōnis abstulisse et rursus reposuisse. Laeta Tanaquil accēpit id augurium potentiae futūrae. Etrūscī enim caelestium prōdigiōrum perītī erant. Postquam Rōmam vērunt, Lucumō nōmen L. Tarquinius Prīscus sibi sūmpsit. Ibi paulātīm īnsignis factus est dīvitiīs 20

[illegible]

8c. Ancus Marcius

aliisque rebus. Postrēmo in amicitiam regis receptus tutor
liberorum regis testamentō institutus est. Ancus annos quattuor et
vīginti regnāvit.

23

[illegible]

9b. Tarquinius Priscus

Eō ferē tempore in rēgiā prōdigium mīrabile fuit. Caput puerī 12
dormientis, cui Servius Tullius fuit nōmen, multōrum in cōnspectū
ārsit. Servī, quī aquam ad restinguendam flammam ferēbant, ab
rēgīnā retentī sunt. Mox cum puer ē somnō excitātus esset, flamma 15
abiit. Tum, abductō in sēcrētum virō, Tanaquil, “Videsne tū hunc
puerum,” inquit, “quem tam humilī cultū ēducāmus? Lūmen
profectō portendit eum aliquando nōbīs praesidiō futūrum esse.
Proinde artibus līberālibus ērudiendus est.” Ingenium iuvenis vērē
rēgium erat. Tarquinius igitur eī fīliam suam dēspondit. 20

[illegible]

9c. Tarquinius Priscus

Etsī Ancī filiī duo antea īrātī fuerant, quod peregrīnus Rōmae
rēgnābat, tum maior erat indignātiō, quoniam servō iam rēgnum
patēre vidēbātur. Rēgem igitur interficere rēgnumque occupāre
constituērunt. Ex pāstōribus duo ferōcissimī ad facinus dēlēctī in
vestibulō rēgiae speciē rixae in sē omnēs apparītōrēs rēgiōs
convertērunt. Inde vocātī ad rēgem dīcere in vicem iussī sunt. ūnus
rem expōnit. Dum intentus in eum sē rēx tōtus āvertit, alter ēlātam
secūrim in caput rēgis dēiēcit; relictō in vulnere tēlō, ambō forās
fugiunt. Tarquinius moribundum apparītōrēs excipiunt; illōs
fugientēs lictōrēs comprehendunt.

[illegible]

10b. Servius Tullius

Lūcius Tarquinius, Prīscī filius, interdum querēbātur quod Servius iniussū populī rēgnāret. Servius igitur agrum prius captum ex hostibus virītim dīvīsī; hōc modō voluntātem plebis conciliāvit. Populus deinde maximō cōsēnsū eum rēgnāre iussit.

Rēx duās filiās Lūciō atque Arruntī Tarquinīis, Priscī filiīs, in
mātrimōnium dederat. Mōrēs hōrum disparēs erant. Nam Arrūns
Tarquinius mītis erat, L. Tarquinius ferōx et cupidus rēgnī. Duae
Tulliae item dispārēs erant. Forte Arrūns ferōcem in mātrimōnium
dūxerat. Similitūdō celeriter L. Tarquinius et ferōcem Tulliam
contrahit. Cum prope continuīs caedibus domōs vacuās fēcissent,

[illegible]

11a. Tarquinius Superbus

Inde L. Tarquinius rēgnāre coepit, cui propter facta cognōmen
 “Superbus” datum est. Prīncipēs patrum, quī Servium dīlēxerant,
 interfēcit. Suum corpus armātīs circumsaepsit. Iūdicia capitālīum
 rērum sine cōsiliīs per sē sōlus exercēbat. Ita poterat occīdere, in
 exsilium agere, bonīs spoliāre omnēs quōs cupiēbat.

Etsī rēgēs superiōrēs senātum dē omnibus rēbus cōsulere solitī
erant, Tarquinius domesticīs cōsiliīs rem pūblicam administrāvit.
Bellum, pācem, foedera, societātēs per sē ipse fēcit. Latīnōrum
gentem sibi maximē conciliābat. Octāviō Mamiliō Tusculānō—is
longē nōbilissimus Latīnōrum erat—filiam in mātirimōnium dat. 10

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

11e. Tarquinius Superbus

atque adiuvāre Gabīnōs adversus eum pollicēns. Benignē ā Gabīnīs exceptus in cōnsilia pūblica adhibētur, et dēnique dux legitur. Proelia parva inter Rōmam Gabiōsque facta sunt, quibus Gabīnī superiōrēs erant. Gabīnī Sex. Tarquinius dōnō deōrum sibi missum esse ducem crēdidērunt.

Inde Sextus ūnum ex suīs Rōmam mīsīt, quī mandāta patris peteret. Rēx nihil vōce respondit, sed tamquam rem dēlīberāns in hortum aedium trānsiit, sequente nūntiō filiī; ibi inambulāns tacitus summa papāverum capita baculō dēiēcit. Nūntius, dēfessus interrogandō exspectandōque respōnsum, redit Gabiōs remque 50

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

11i. Tarquinius Superbus

contemnentēs, ipsi inter sē iūs mātris ōsculandae Rōmae sortī 80
permittunt. Brūtus, quī aliō modō ōrāculum interpretātus erat,
cecidit terramque ōsculātus est, scīlicet quod ea commūnis māter
est omnium mortālium. Rediērunt inde iuvenēs Rōmam. 84

[illegible]

12b. The Banishment of Tarquinius

nocte Collātiam rediit et iūre propinquitātis in domum Collātīnī
vēnit et in cubiculum Lucretīae irrūpit, pudīcitiam expugnāvit.

Illa posterō diē advocātīs patre et coniuge rem hīs verbīs exposuit: “Vestīgia virī aliēnī, Collātīne, in lectō sunt tuō; cēterum corpus est tantum violātum, animus īnson̄s; mors testis erit. Sed 15 date dexterās fīdemque haud impūne adulterō fore. Sex. est Tarquinius, quī hostis prō hospite priōre nocte vī armātus mihi sibi, sī vōs virī estis, pestiferum hinc abstulit gaudium.”

Dant ōrdine omnēs fidem; cōsolantur aegram animī āvertendō
noxam ab coāctā in auctōrem dēlictī; mentem peccāre, nōn corpus, 20

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are approximately 20 lines visible. The paper has a slight shadow on the right side, suggesting it's resting on a surface.

12c. The Banishment of Tarquinius

et unde cōsiliū āfuerit, culpam abesse. “Vōs,” inquit, “vīderitis, quid illī dēbētur. Ego mē etsī peccātō absolvō, suppliciō nōn līberō; nec ūlla deinde impudīca Lucrētiae exemplō vīvet.” Sē cultrō, quem veste tēxerat, occīdit. Illī in exitiū rēgum coniūrāvērunt eōrumque exsiliō necem Lucrētiae vindicāvērunt. 25

Tum primum verum ingenium Brutī apertum est. Eō enim duce
populus iuravit se nec Tarquinium nec alium quemquam regnare
Rōmae passurum esse. Brūtus inde in castra profectus est, ubi
exercitus Rōmānus Ardeam, caput Rutulōrum, obsidebat. Tulliam
reginam domo profugientem omnes viri mulieresque execrati sunt. 30

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

12d. The Banishment of Tarquinius

Ubi nuntiū hārum rērum in castra perlātī sunt, rēx Rōmam perrēxit. Brūtus adventum rēgis sēnsit flexitque viam. Ita eōdem ferē tempore dīversīs itineribus Brūtus Ardeam, Tarquinius Rōmam vērunt. Hic portās clausās invēnit; Brūtum līberātorem urbis laeta castra accēpērunt exāctīque sunt līberī rēgis; duo patrem 35 secūtī exulēs advērunt Caere, quae urbs Etrūsca erat; Sextus Tarquinius Gabiōs, tamquam in suum rēgnum, profectus ab ultōribus veterum iniūriarum quās ipse intulerat interfectus est.

L. Tarquinius Superbus rēgnāvit annōs quīnque vīgintī. Rēgnum Rōmae annōs ducentōs quadrāgintā dūrāverat. Duo cōsulēs 40 inde creati sunt, L. Iūnius Brūtus et L. Tarquinius Collātīnus.

[illegible]

13a. Horatius Cocles

Tarquinius, ut rēgnum reciperet, ad Lartem Porsenam Clūsinum
rēgem fūgit. Eī persuāsit nē rēgem Etrūscae sanguinis rēgnō prīvārī
paterētur. Porsena Rōmam īnfestō exercitū vēnit. Magnus terror
senātum occupāvit; adeō firma rēs Clūsīna tum erat magnumque
Porsenae nōmen.

Cum hostēs adessent, omnēs in urbem ex agrīs veniunt urbemque ipsam mūniunt praesidiīs. Alia loca mūrīs, alia Tiberī obiectō, vidēbantur tūta. Pōns Sublicius tamen iter paene hostibus dedit, nī ūnus vir fuisset, Horātius Cocles, quī forte ad pontem positus erat. Clūsīnī repentinō impetū Iāniculum cēpērunt atque inde vėlōciter ad flūmen dēcurrēbant.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

13b. Horatius Cocles

13c. Horatius Cocles

Cocles armātus in Tiberim dēsiluit incolumisque ad suōs trānāvit.

Grāta ergā tantam virtūtem cīvitās fuit: statua eius in comitiō posita

est, et agrī quantum ūnō diē circumarāvit datum est.

23

[illegible]

14a. Mucius Scaevola

Porsena, praesidiō in Iāniculō locātō, in rīpīs Tiberis castra posuit. Cum Gaius Mūcius, adulēscēns nōbilis, ad senātum adiisset, “Trānsīre Tiberim”, inquit, “ Pātrēs, et intrāre, sī possim, castra hostium volō.” Patrēs probāvērunt, et Mūcius profectus est. Ibi, cum stipendium militibus Etrūscīs forte darētur; scrība cum 5 rēge pāri ferē ornātū sedēbat. Mūcius scrībam prō rēge occīdit et statim comprehensus est.

Cum rēx, perīculō territus, nīsī omnēs insidiās contrā rēgem
aperīret, Mūcium ignī darī iubēret, Mūcius dextram in ignī ad
sacrificium accensō posuit. Rēx, attonitus, ab sēde suā prōsiluit 10

[illegible]

14b. Mucius Scaevola

āmōvērīque ab ārā iuvenem iussit. Porsenna virtūtem eius mīrātus est et “Tē intactum inviolātumque,” inquit, “hinc dīmittam.”

Mūcium, cui postea cognōmen Scaevolae datum est, lēgātī ā

Porsennā Rōmam sēcūtī sunt et ibi condīciōnēs pācis tulērunt. 14

[illegible]

15. Cloelia

Porsena filiās nōbīlium Rōmānōrum inter obsidēs accēpit. Cloelia virgō ūna ex obsidibus fuit. Cum castra Etruscōrum forte haud procul rīpā Tiberis locāta esset, Cloelia, dux agminis virginum, inter tēla hostium Tiberim trānāvit, integrōsque omnēs Rōmam restituit. Quod ubi rēgī nuntiātum est, rēx, īrā incensus, 5
ōrātōrēs Rōmam mīsīt ad Cloeliam obsidem dēposcendam.

Cum Cloelia revēnisset, Porsena virtūtem virginis laudāvit et id facinus suprā Coclītēs Mūciōsque esse dīxit. Tum, eam cum parte obsidum Rōmam rēmīsīt. Pāce redintegrātā, Rōmānī novam in fēminā virtūtem novō genere honōris, statuā equestrī, dōnāvērunt; 10 in summā Sacrā viā fuit posita virgo insidēns equō.

[illegible]

16a. The Secession of the Plebs

Prīmīs temporibus reī pūblicaē liberāe magna dissēnsio orta est
inter patrēs et plēbem propter aes aliēnum, quō paene tōta plēbs
premēbantur. Crēditōrī enim licēbat dēbitōrem etiam in servitūtem
dūcere. Praetereā iūs reddēbātur ā cōsulibus, quī magistrātus
tantum patribus patēbat.

Cum iam plēbs auxilium ā cōsulibus postulārent, Latīnī equitēs nunitavērunt Volscōs ad urbem oppugnandam venīre. Plēbs exultābant gaudiō, atque inter sē hortābantur nē nōmina darent. At ūnus ē cōsulibus, plēbe convocāta, pollicitus est iūdicia intermittere quoad mīlitēs in castrīs essent; bellō cōfectō, senātum 10

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

18a. Cinnatus

Posteā, dum tribūnī imperium cōsulāre lēgibus dēfīnīre
cōnantur, L. Quīnctius Cincinnātus cōsul factus est. Ut
magistrātum iniit, reprehendit et senātum et plēbem, quod eīdem
tribūnī etiam atque etiam creatī cīvitātem turbārent. Senātus igitur
dēcrēvit magistrātūs continuārī contrā rem pūblicam esse.

Plēbs tamen eōsdem, quōs antea, tribūnōs creāvērunt. Patrēs quoque, nē quid cēderent plēbī, Lūcium Quīnctium cōsulem fēcērunt. At is, “Minimē mīrum est,” inquit, “sī nihil auctōritātis, patrēs cōscripītī, habētis apud plēbem. Vōs eam minuitis, quī in continuandīs magistrātibus plēbem imitāmini. Ego mē contrā 10

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

18b. Cinnatus

18c. Cincinnatus

Quīnctius exercitum obsessum celeriter liberāvit et hostēs sub
iugum mīsīt. Triumphāns urbem iniit sextōque decimō diē
dictātūrā in sex mensēs acceptam dēposuit.

[illegible]

19a. The Gallic Invasion of 395 BC

Ōlim lēgātī ab Clūsīnīs Rōmam vēnērunt auxiliū petentēs
adversus Senonēs, gentem Gallicam. Tum Rōmānī mīserunt
lēgātōs quī monērent Gallōs nē amīcōs populī Rōmānī
oppugnārent. Proeliō tamen commissō, lēgātī Rōmānī contrā iūs
gentium arma cēpērunt auxiliūque Clūsīnīs tulērunt. Gallī postea
ā senātū Rōmānō postulāvērunt ut prō iūre gentium ita violātō
lēgātī Rōmānī dēderentur. Hōc negātō, exercitus Gallicus Rōmam
profectus est.

Rōmānī, quī nihil ad tantum perīculum idōneum parāvērunt,
apud flūmen Alliam superātī sunt. Diem quō hoc proelium factum 10

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

19c. The Gallic Invasion of 395 BC

dūxit Ardeam, ubi Camillus, imperātor clārissimus, in exiliō
vīvēbat. Ardeātēs, eō duce, castra Gallōrum nocte oppugnant et
solūtōs somnō trucidant. Veīīs interim nōn animi solum in diēs sed
etiam vīrēs crescēbant.

Nam praeter Rōmānōs, quī ex pugnā Alliēnsī eō perfūgerant, voluntariī ex Latīō conveniēbant. Hī iam constituērunt Rōmam hostibus liberāre. Omnibus placuit Camillum arcessī, sed antea senātum cōsulī. Ad eam rem Pontius Cominius, audāx iuvenis, sublevātus cortice secundō Tiberī ad urbem dēfertur. Senātū probante, Camillus dictātor dictus est.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

19d. The Gallic Invasion of 395 BC

Interim arx Rōmae Capitōliumque in ingentī periculō fuērunt. Nocte enim Gallī, praemissō mīlite quī viam temptāret, tantō silentiō in summum ēvāsērunt ut nōn solum custōdēs fallerent, sed nē canēs quidem excitārent. Ānserēs autem nōn fefellērunt, quī avēs Iūnōnis sacrae erant. Nam M. Mānlius, vir bellō ēgregius, 35 clangōre eōrum ālārumque crepitū excitātus, dēiēcit Gallum quī iam in summō constiterat. Iamque aliī Rōmānī tēlīs saxīsque hostēs prōpellunt, tōtaque aciēs Gallōrum praeceps dēfertur.

Sed famēs iam utrumque exercitum urgēbat, Gallōs pestilentia
etiam. Diem ex diē Rōmānī frustrā auxilium ab dictātōre 40

[illegible]

[illegible]

20a. Pyrrhus of Epirus and Gaius Fabricius

Rōmānī, ā Pyrrhō, rēge Epīrī, proeliō superātī, lēgātōs Tarentum
ad eum dē redimendīs captīvīs mīsērunt. Inter lēgātōs Rōmānōs
erat C. Fabricius, vir bonus et bellō ēgregius, sed admodum pauper.
Pyrrhus, quī cum Rōmānīs pācem facere volēbat, lēgātīs magna
dōna obtulit, sī Rōmānīs pācem suādērent. Quamquam haec omnia
sprēta sunt, rēx tamen captīvōs dīcitur sine pretiō Rōmam mīsisse.

Pyrrhus, Fabriciū virtūtem admīrātus, illī sēcrētō quārtam etiam regnī suī partem obtulit sī patriam dēsereret sēcūmque vīveret; cui Fabricius ita respondit: “Sī mē virum bonum iūdicās, cūr mē vīs corrumpere? Sīn vērō malum, cūr meam amīcitiam cupis?” Annō 10

[illegible]

20d. Pyrrhus of Epirus and Gaius Fabricius

Fabricius omnem vītam in gloriōsā paupertāte exēgit, adeōque
inops dēcessit ut unde dōs filiārum dārētur nōn relinqueret. Senātus
patris sibi partēs sūmpsit et, dātīs ex aerārīō dōtibus, filiās
collocāvit.

[illegible]

21d. Regulus and the 1st Punic War

Carthāginiēnsibus celeriter persuāsit ut sē ducem facerent. Quō 31
factō fortūna mutāta est. Nam nōn solum exercitum Rōmānum
vīcērunt sed etiam Rēgulum imperātorem cēpērunt.

Paucīs post annīs, cum iterum dē pāce agere cōstituissent,
 Rēgulum cum lēgātīs Rōmam mīsērunt quī Rōmānīs pācem 35
 suādēret, et dē commūtandīs captīvīs ageret; iūre iūrاندō autem
 adstrictus est ut, nisi dē captīvīs impetrāret, redīret ipse
 Carthāginem. Is, cum Rōmam vēnisset, ēgit aliter ac Poenī
 mandāverant. Nam senātuī suāsīt nē pāx cum Poenīs fieret; illōs
 enim fractōs tot cāsibus spem nūllam habēre; reddī captīvōs 40

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

21e. Regulus and the 1st Punic War

negāvit esse ūtile, adulēscētēs esse et bonōs ducēs, sē iam 41
confectum senectūte; dīxit etiam malum exemplum futūrum esse,
sī captīvī Rōmānī redimerentur. Senatus eō auctore pācem
recūsāvit Poenōsque captivōs retinuit. Rēgulus ut captīvus
coniugem parvōsque nātōs ā sē remōvit Carthāginemque rediit. Ibi 45
crūdēlissimīs suppliciīs necātus esse dīcitur.

[illegible]

22b. Hannibal and the 2nd Punic War

Hamilcare, eī successor fuit in Hispāniā, quam exercituī cārus erat. 11
Neque Hasdrubal alium quemquam mīlitibus praeficere malēbat,
neque mīlitēs aliō duce plūs cōnfidēbant aut audēbant.

Hasdrubale interfectō, Hannibal, nātus annōs vīgintī septem
imperātor creātus, cōstituit Rōmānōs vincere, ut Carthāginem in
pristīnam auctōritātem restitueret. Prīmum obsidiōne urbem
Saguntīnōrum cēpit, quī sociī Hispāniēnsēs Rōmānōrum erant.
Deinde per montēs Pyrenaeōs atque Alpēs iter difficile in Italiam
fēcit. Ibi Rōmānōs exercitūs superāvit ad Tīcīnum flūmen, ad
Trebiam, ad Trasummenum lacum, in Āpuliā ad Cannas. In

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

22c. Hannibal and the 2nd Punic War

Āpūliam vēnerat eō cōnsiliō, ut spē libertātis sociōs Rōmānōrum 21
 sollicitāret. Quīdam ex sociīs amīcitiam Hannibalis secūtī sunt, sed
 multī in fidē Rōmānōrum mānsērunt. Cum optimī ducēs Rōmānī
 adversus Hannibalem mitterentur, numquam tamen eum dēvincere
 potuērunt. Sēdecim annōs in Italiā neque victor neque victus 25
 mānsit.

[illegible]

23a. Quintus Fabius Maximus and the 2nd Punic War

Postquam Rōmānī clādem ad Trasumennum lacum accēpērunt, Q. Fabius Maximus dīctātor creātus est, et M. Minūcius Rūfus magister equitum. Cōsilium erat Fabiī nūllō locō cum hoste dēcertāre, sed finēs Rōmānōrum sōciōrumque intuerī et levibus proeliis mīlitum fortitudinem augēre. Hannibal, hōc cōsiliō turbātus, dictātōrem invidiā onerāre cōstituit. Itaque cum ager Fabiī eī monstrātus esset, omnibus agrīs circā vastātis, ūnī agrō dictātōris pepercit. At Fabius, missō Rōmam Quintō filiō, agrum vēndidit pecūniāque redāctā captīvōs Rōmānōs redēmit.

Ratiō Fabiāna bellī gerendī, propter quam Fabiō cognōmen 10
Cūntātōr datum est, Rōmānīs grāta nōn erat. Cum Minūcius,

[illegible]

23b. Quintus Fabius Maximus and the 2nd Punic War

absente dictātōre, aliquantum victōriae forte adeptus esset, lēx lāta 12
est ut iūs magistrī equitum et dictātōris aequārētur. Iniūriam tamen
Fabius aequō animō tulit, satis fidēns haudquāquam cum imperiī
iūre artem imperandī aequātam esse. Legiōnēs inter dictātōrem et 15
magistrum dīvisae sunt. Dēnique Minucius, temere proeliō
commissō, ā Fabiō servātus est. Tum sub imperium dictātōris rediit
legiōnēsque restituit et Fabium patrem appellāvit. Rōmae, ut est
perlāta fama eius reī, omnēs Maximum laudibus ad caelum
ferēbant. Multīs post annīs, allīs rēbus interim gestīs, Fabius 20
mortuus est.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

24a. Publius Cornelius Scipio Africanus and the 2nd Punic War

P. Cornēlius Scipiō filius erat cōsulis quī exercituī Rōmānō in proeliō ad Tīcīnum flūmen praefuerat. Fāma est patrem, cum, in eō proeliō vulnerātus, ab hostibus circumvenīrētur, ā filiō septendecim nātō annōs servātum esse.

Posteā cum aedilitātem peteret, tribūnī plēbis resistēbant, quod nōndum ad petendum lēgitima aetās esset. Tum Scīpiō, “Sī mē,” inquit, “omnēs Quiritēs aedilem facere volunt, satis annōrum habeō.” Aedilis magnō favōre populī, nūllō tribunō resistente, creātus est.

24b. Publius Cornelius Scipio Africanus and the 2nd Punic War

Multīs post annīs pater Scīpiōnis et patruus, quī bellum in
Hispaniā gesserant, intrā diēs trīgintā cecidērunt. Comitīs ēdictīs
ad imperātorem creandum omnēs seniōrēs imperium Hispaniēse
accipere nolēbant; tum subitō P. Cornēlius Scīpiō, quattuor et
vigintī annōs nātus, professus est sē petere et in superiōre locō
unde cōspici posset, cōstitit. Deinde ad ūnum omnēs P. Scīpiōnī
imperium esse in Hispaniā iussērunt. Postea tamen cīvēs ob
aetatem imperātōris novī dubitare incipiēbant num rectē fēcissent.
Scīpiō, hōc animadversō, cōtiōnem habuit et tam grāviter disseruit
ut animōs rūsus excitāret omnēsque certā spē implēret.

[illegible]

24g. Publius Cornelius Scipio Africanus and the 2nd Punic War

Scīpiōnī in Āfricam advenientī Masinissa sē coniūnxit cum
parvā manū equitum. Syphāx, quī ā Rōmānīs ad Poenōs dēfēcerat,
captus est Rōmamque missus. Dēnique Carthāginiēnsēs, salūte
desperātā ob multās victōriās Scīpiōnis, Hannibalem ex Italiā
revocāvērunt.

Frendēns gemēnsque ac vix ā lacrimīs temperāns dīcitur
lēgātōrum verba audīsse. Respexit saepe Italiae lītora, sē accusāns
quod nōn victōrem exercitum statim ab Cannēnsī pugnā Rōmam
dūxisset. Zamam vēnit, quae urbs quīnque diērum iter ab
Carthāgine abest. Inde praemissī speculātōrēs exceptī sunt ab
custōdibus Rōmānīs et ad Scīpiōnem dēductī. Ille autem iussit eōs
per castra circumducī et ad Hannibalem dīmīsīt.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

24i. Publius Cornelius Scipio Africanus and the 2nd Punic War

urbēs modo ad habendōs honōrēs effūsae sunt, sed agrestium etiam 83

turba viās obsidēbat. Triumphō omnium clārissimō urbem est

infectus cognōmenque Āfricanum sibi sūmpsit. 85

[illegible]

25c. Tiberius Gracchus and 133 BCE

Hoc nōbilitās ita accēpit, quās diadēma posceret, sēgniterque
cessante cōnsule, Scīpiō Nāsīca, cum esset cōsobrīnus Tiberiū
Gracchī, patriam cognātiōnī praeferēns sublātā dextrā prōclāmāvit:
“Quī rem pūblicam salvam esse volunt, mē sequantur!” Dein
optimātēs, senātus atque equestris ōrdinis pars maior in Gracchum
irruunt, quī fugiēns dēcurrēnsque clīvō Capitōlinō frāgmentō
subsellī ictus vītā, quam glōriōsissimē dēgere potuerat, immātūrā
morte finīvit. Mortuū Tiberiū corpus in flūmen prōiectum est.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

26a. Gaius Marius

C. Marius humilī locō nātus, prīma stīpendia in Hispāniā duce
Scīpiōne fēcit. Imprīmīs Scīpiōnī ob ēgregiam virtūtem cārus erat;
Scīpiō enim dīxit, sī quid sibi accidisset, rem pūblicam nūllum
aliū successōrem Mariō meliōrem inventūram esse. Quā laude
excitātus Marius spīritūs dignōs rēbus quās postea gessit concēpit.

Posteā lēgātus fuit Q. Metellī, quī bellum in Numidiā contrā Iugurtham rēgem gerēbat. Rōmam missus, Metellum apud populum incusāvit, quod bellum dūceret; sī sē cōsulem fēcissent, brevī tempore aut vīvum aut mortuum Iugurtham captūrum esse. 9

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

26b. Gaius Marius

Itaque cōsul creātus in Numidiā rediit atque superāvit Bocchum, 10
rēgem Gaetulōrum, ad quem Iugurtha profūgerat. Deinde Sulla,
quaestor Marii, persuāsit Bocchō ut Iugurtham trāderet.

Marius iterum cōsul creātus in Galliam profectus est, ubi vīcit Teutōnēs, gentem Germānicam, quī cum Cimbrīs novās sēdēs quaerēbant. Cum Teutōnēs vallem flūmenque medium tenērent, 15 mīlitēsque Rōmānī, quibus aquae nūlla cōpia erat, aquam flāgitārent, Marius, “Virī,” inquit, “estis; ēn, illīc aquam habētis.” Mīlitēs ita concitātī tam ācritēr pugnāvērunt ut ducenta mīlia hostiū caederentur et nōnaginta caperentur.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

26c. Gaius Marius

Insequentī annō Cimbrī etiam caesī sunt. In ipsā pugnā Marius
duās cohortēs Camertium, quī mīrā virtūte vim Cimbrōrum
sustinēbant, contrā lēgem cīvitāte dōnāvit. Dē quā rē postea
reprehēnsus, sē excūsāvit, quod inter armōrum strepitum verba
iūris cīvīlis exaudīre nōn potuisset.

Marius, quī semper factiōnem populārem in rē pūblicā secūtus 25
erat, cum senēsceret, invidēre coepit Sullae, quī dux nōbilium erat.
Itaque, cum Sulla in cōsulātū bellō Mithridātīcō praefectus esset,
tribūnus quīdam lēge imperium Sullae abrogāvit Mariōque bellum
dētulit. Quā rē commōtus, Sulla, quī ex Italiā nōndum excesserat,

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

26e. Gaius Marius

Cum Sulla ad bellum Mithridaticum profectus esset, Marius, 40
revocātus ā Cinnā, in Italiam rediit, calamitāte incēsus magis
quam frāctus. Cum exercitū Rōmam ingressus, eam caedibus et
rapīnīs vāstāvit; omnēs adversae factiōnis nōbilēs variīs
suppliciōrum generibus affēcit. Quīnque diēs continuōs totidemque
noctēs illa licentia scelerum omnium dūrāvit. Tandem Marius, 45
senectūte et labōribus cōnfectus in morbum incidit et ingentī
omnium laetitiā mortuus est. Cuius virī sī comparentur cum
virtūtibus vitia, haud facile sit dictū utrum bellō melior an pāce
perniciōsior fuerit.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

27b. Lucius Cornelius Sulla

27c. Lucius Cornelius Sulla

creātus, vel in eōs quī sē sponte dēdiderant iussit animadvertī. 21
Quattuor mīlia dēditōrum inermium cīvium in circō interficī iussit.
Quis autem illōs potest ēnumerāre quōs in urbe passim quisquis
voluit occīdit? Dēnique admonuit eum Fūfidius quīdam vīvere
aliquōs dēbere, ut essent quibus imperāret. Novō et inaudīto 25
exemplō tabulam prōscriptiōnis prōposuit, quā nōmina eōrum quī
occīdendī essent continēbantur; cumque omnium orta esset
indignātiō, postrīdiē plūra etiam nōmina adiēcit. Ingēns caesōrum
fuit multitudō.

[illegible]

28a. Gnaeus Pompeius Magnus

Gnaeus Pompeius bellō cīvīlī annōs vīgintī trēs nātus partēs
Sullae secūtus est brevīque tempore sē ducem perītum praeuit.
Imprīmīs mīlitibus cārus erat, quod nūllum labōrem vītābat atque
cum omnibus saltū, cursū, lūctandō certābat. Coāctīs reliquīs eius
exercitūs cui pater praefuerat ad Sullam ex Asiā advenientem
contendit, et in itinere trēs hostium exercitūs aut superāvit aut sibi
adiūnxit. Sulla imperātōrem tum salūtāvit semperque maximō
honōre habuit.

Multīs post annīs imperium extraōrdinārium Pompeiō dēlātum
est, ut opprimeret praedōnēs, quī omnia maria īnfesta reddēbant et 10

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

28b. Gnaeus Pompeius Magnus

quāsdam etiam Italiae urbēs dīripuerant. Hoc bellum tantā celeritāte cōnfēcit ut intrā quadrāgintā diēs omnēs praedōnēs aut interficerentur aut sē dēderent.

Statim in Asiam magnō exercitū missus est contrā Mithridatē,
Ponticum rēgem, quōcum Rōmānī aliquot annōs iam contendēbant. 15
Rēx diū castrīs sē continuit neque pugnandī facultātem dedit. Cum
autem frūmentum dēficere coepisset, fugere cōnātus est. At
Pompeius secūtus hostem tertiā nocte in saltū quōdam intercēpit
lūnāque adiuvante fūdit. Nam cum Rōmānī lūnam ā tergō
habērent, hostēs longīs umbrīs corporum Rōmānōrum dēceptī in 20
umbrās tēla coniēcērunt. Victus Mithridatēs in Pontum profūgit.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

28d. Gnaeus Pompeius Magnus

Regressus in Italiam triumphum ex Asiā ēgit, cum antea ex Āfricā 31
et ex Hispāniā triumphāvisset. Triumphus illūstrior fuit grātorque
populō, quod Pompeius nōn armātus, sicut Sulla, ad Rōmam
subigendam, sed dīmissō exercitū redisset.

Posteā, ortā inter Pompeium et Caesarem gravī dissēsiōne, 35
quod hic superiōrem, ille parem ferre nōn poterat, bellum cīvile
exārsit. Caesar īnfestō exercitū in Italiam vēnit. Pompeius, relictā
urbe ac deinde Italiā ipsā, Thessaliā petīvit et cum eō cōsulēs
senātusque magna pars; quem īnsecūtus Caesar apud Pharsālum
aciē fūdit. Victus Pompeius ad Ptolemaeum, Aegyptī rēgem, cui 40

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are approximately 20 lines visible. The paper has a slight shadow on the right side, suggesting it's resting on a surface. There is no handwriting or other markings on the paper.

28e. Gnaeus Pompeius Magnus

tutor ā senātū datus erat, profūgit; ille Pompeium interficī iussit. 41

Ita Pompeius sub oculīs uxōris et līberōrum interfectus est, caput
praecīsum, truncus in Nīlum coniectus. Deinde caput ad Caesarem
dēlātum est, quī eō visō lacrimās nōn continuit.

Is fuit Pompeiī vītae exitus post trēs cōsulātūs et totidem triumphōs. 45

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

29a. Gaius Julius Caesar

C. Iūlius Caesar, nōbilissimā Iūliōrum familiā nātus, agēns
annum sextum et decimum, patrem amīsīt. Ā puerō vidētur
populārem factiōnem in rē pūblicā secūtus esse, eō magis quod
Marius Iūliam, Caesaris amitam, in mātrimōnium dūxisset. Ipse
Cornēliam dūxit uxōrem, filiam Cinnae, quī Sullae inimīcissimus
erat. Cum Sulla victor Caesarem, sīcut multōs aliōs, iussisset
uxōrem repudiāre, ille recūsāvit. Bonīs deinde spoliātus, cum
etiam ad necem quaererētur, mūtātā veste, nocte urbe ēlapsus est.
Quamquam tum quārtānae morbō labōrābat, prope per singulās
noctēs latebrās commūtāre cōgēbātur, et dēnique ā Sullae libertō

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

29b. Gaius Julius Caesar

comprehēsus est. Eī vix, datā pecūniā, persuāsit ut sē dīmitteret. 11

Postrēmō per propinquōs et affīnēs suōs veniam impetrāvit. Satis
 tamen cōstat Sullam monuisse eōs quī adulēscentī veniam
 petēbant eum aliquandō nōbīlium partibus exitiō futūrum esse; nam
 Caesarī multōs Mariōs inesse.

Stīpendia prīma in Asiā fēcit, ubi in expugnātiōne Mytilēnārum
corōnā cīvīcā dōnātus est. Mortuō Sullā, Rhodum sēcēdere statuit,
ut per ōtium Apollōniō Molōnī, tum clārissimō dīcendī magistrō,
operam daret. Hūc dum trānsit, ā praedōnibus captus est mānsitque
apud eōs prope quadrāgintā diēs. Per omne autem illud spatium ita 20

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

29c. Gaius Julius Caesar

sē gessit ut praedōnibus pariter terrōrī venerātiōnīque esset. 21
Redēptus inde ab amīcīs classem contrāxit captōsque praedōnēs
cruce affēcit, quod supplicium saepe inter iocum minātus erat.

Quaestor̄i ulterior Hispānia obvēnit. Aedilis praeter comitium ac
forum etiam Capitōlium ōrnāvit porticibus. Vēnātiōnēs autem 25
lūdōsque apparātissimōs et cum collēgā M. Bibulō et sēparātīm
ēdidit. Hīs rēbus patrimōnium effūdīt tantumque aes aliēnum
cōnflāvit ut ipse dīceret sibi opus esse mīliēns sēstertium, ut
habēret nihil.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

29d. Gaius Julius Caesar

Posteā societātem cum Gnaeō Pompeiō et Marcō Crassō iūnxit, nē 30
quid agerētur in rē pūblicā, quod displicēret ūllī ex tribus. Cōsul
deinde creātus cum M. Bibulō prīmus omnium cōsulum īstituit
ut diurna ācta et senātūs et populī perscrīberentur atque ēderentur.
Aliquot lēgēs prō Pompeiō et Crassō sociīs pertulit, praecipuēque
effēcit ut ipse prōvinciam Galliam obtinēret. Bibulus, cum frūstrā 35
lēgibus obstitisset, per reliquum annī tempus domī abditus, Cūriā
abstinuit. Nōnnūllī igitur, cum tabulās signārent, per iocum
addidērunt nōn Caesare et Bibulō, sed Iūliō et Caesare cōsulibus.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

29e. Gaius Julius Caesar

Caesar, cōsulātū perāctō, novem annīs Galliam in potestātem
populī Rōmānī redēgit. Germānōs quoque aggressus est atque
prīmus imperātōrum Rōmānōrum in Britanniam trānsiit. Ipse
commentāriōs rērum gestārum cōnfēcit, quibus aliōs ūtī in
scrībendā historiā voluit. Sed, ut ait Cicero, “Sānōs quidem
hominēs ā scrībendō dēterrui; nihil est enim in historiā pūrā et
illūstrī brevitāte commentāriōrum dulcius.”

Cum intereā Crassus apud Parthōs interfectus esset, et mortua Iulia, Caesaris fīlia, quae nūpta Pompeiō generī socerīque concordiam tenēbat, statim aemulātiō ērūpit. Iam prīdem Pompeiō

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

29f. Gaius Julius Caesar

suspectae Caesaris opēs erant, et Caesarī Pompeiāna dignitās
 gravis. Dēnique Caesar, ut sē tuērētur, postulāvit ut ex lēge ante 50
 lātā sibi absentī alterum cōsulātum petere licēret. Hoc inimicī,
 Pompeiō probante, negāvērunt atque iussērunt Caesarem ante
 certam diem exercitum prōvinciamque trādere.

Iniuriā incēnsus, ad Rubicōnem flūmen, quī prōvinciae fīnis
erat, cum exercitū prōcessit. Ibi paulum morātus, ut fāma fert, 55
“Etiam nunc,” inquit, “regredī possumus; quod sī hoc flūmen
trānsierimus, omnia armīs agenda erunt.” Postrēmō exclāmāvit:
“Iacta est ālea.” Tum, exercitū flūmen trāductō bellōque cīvīlī

[illegible]

29i. Gaius Julius Caesar

Bellīs cīvīlibus cōnfectīs, conversus iam ad administrandam rem pūblicam, fastōs corrēxit annumque ad cursum sōlis accommodāvit. Senātum supplēvit, comitiīsque cum populō dīvīsīs, sibi sūmpsit iūs nōminandae dīmidiae partis candidātōrum. Eōs quī lēge Pompeiī dē ambitū damnātī erant restituit atque admīsit ad honōrēs etiam prōscrīptōrum līberōs. Omnēs medicīnam Rōmae professōs et līberālium artium doctōrēs cīvitatē dōnāvit. Iūs labōriōsissimē ac sevērissimē dīxit. Dē repetundīs damnātōs etiam ē senātū mōvit. Peregrīnārū mercium portōria īnstituit. Lēgem praecipuē sūmptuāriam exercuit, dispositīs circā macellum custōdibus quī obsōnia vetita retinērent.

[illegible]

29j. Gaius Julius Caesar

Dē ōrnandā īnstruendāque urbe multa cōgitābat, imprīmīs
ingēns Mārtis templum extruere theātrumque summae 90
magnitūdinis sub Tarpeiō monte. Habēbat in animō etiam haec:
iūs cīvīle ad certum modum redigere atque ex ingentī cōpiā lēgum
optima quaeque in paucissimōs librōs cōferre; bibliothēcās
Graecās Latīnāsque quās maximās posset īnstituere; siccāre
Pompṭīnās palūdēs; ēmittere Fūcīnum lacum; viam mūnīre ā marī 95
Superō per Āpennīnī dorsum ad Tiberim; perfodere Isthmum
Corinthium; Dācōs, quī sē in Pontum et Thrāciam effūderant,
coercēre; mox Parthīs īnferre bellum per Armeniam.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

29k. Gaius Julius Caesar

Eum tālia agentem et meditantem mors praevēnit. Dictātor enim in perpetuum creātus, agere īnsolentius coepit; senātum ad sē venientem sedēns excēpit et quendam ut assurgeret monentem īrātō vultū respexit. Cum Antōnius, comes Caesaris in omnibus bellis et tum cōsulātūs collēga, capitī eius in sellā aureā sedentis prō rōstris diadēma, īnsigne rēgium, imposuisset, id ita ab eō est repulsum ut nōn offēnsus vidērētur. Quārē amplius sexāgintā vīrī, Cassiō et Brūtō ducibus, in eum coniūrāvērunt atque cōstituērunt eum Īdibus Mārtiis in senātū interficere.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

29l. Gaius Julius Caesar

Quamquam prōdigia eum dēterrēbant et harūspex Spūrinna monēbat ut cavēret perīculum quod nōn ultrā Mārtiās Īdūs prōferrētur, statuit tamen eō diē senātum habēre. Dum Cūriam 110 intrat, Spūrinnam irrīsit, quod sine ūllā suā noxā Īdūs Mārtiae adessent.

“Vēnērunt quidem,” inquit Spūrinna, “sed nōn praeteriērunt.”
Caesarem assidentem coniūrātī speciē officiī circumstetērunt; ūnus
deinde quasi aliquid rogātūrus propius accessit et, cum Caesar 115
renueret, ab ūtrōque humerō togam apprehendit. Dum Caesar
clāmat, “Ista quidem vīs est!” Casca eum adversum vulnerat

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

29n. Gaius Julius Caesar

Quō rārior in rēgibus et pīncipibus virīs moderātiō, hōc
laudanda magis est. Caesar victōriā cīvīlī clēmentissimē ūsus est;
cum enim scrīnia dēprehendisset epistulārum ad Pompeium
missārum ab eīs quī vidēbantur aut in dīversīs aut in neutrīs fuisse
partibus, legere noluit, sed combussit, nē forte in multōs gravius
cōnsulendī locum darent. Cicerō hanc laudem eximiam Caesarī
tribuit, quod nihil oblīvīscī solēret nisi iniūriās.

[illegible]

30a. Marcus Tullius Cicero

Marcus Tullius Cicerō, equestrī genere, Arpīnī, quod est 1
Volscōrum oppidum, nātus est. Nōndum adultus, ā patre Rōmam
missus est, ut celeberrimōrum magistrōrum scholīs interesset atque
eās artēs disceret, quibus aetās puerilis ad hūmānitatem solet
īnformārī; quod magnō successū magnāque admīrātiōne et 5
praeceptōrum et cēterōrum discipulōrum fēcit; cum enim fāma dē
Cicerōnis ingeniō et doctrīnā ad aliōs perlāta esset, multī repertī
esse dīcuntur quī eius videndī et audiendī grātiā scholās adīrent.

Cum nullā rē magis ad summōs in rē publicā honōrēs viam
mūnīrī posse intellexeret quam arte dīcendī et ēloquentiā, tōtō 10

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

30b. Marcus Tullius Cicero

animō in eius studium incubuit; in quō quidem ita versātus est ut 11
nōn solum eōs quī in forō et iūdicīis causās dīcerent studiōsē
sectārētur, sed prīvātīm quoque dīligentissimē sē exercēret.

Primum eloquentiam et libertatem adversus Sullanos ostendit. Erat enim Roscius quidam, de parricidio accusatus, quem ob 15 potentiam Chrysogoni, Sullae liberti, qui in eius adversariis erat, nemmo alius defendere audebat; Cicero tamen tanta eloquentiae vi eum defendit, ut iam tum in arte dicendi nemmo ei par esse videretur. Postea Athenas studiorum gratia petiit, ubi Antiochum philosophum studiosè audivit. Inde eloquentiae causam Rhodum se 20

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

30e. Marcus Tullius Cicero

Neque eō magis ab inceptō Catilīna dēstitit, sed īfestīs signīs
Rōmam petēns, exercitū Antōniī, Cicerōnis collēgae, opprimitur. 45
Quam ātrōciter dīmīcātum sit exitus docuit; nēmō hostium bellō
superfuit; nam quem locum quisque in pugnandō cēperat, eum
mortuus tegēbat. Catilīna longē ā suīs inter hostium cadāvera
reperitus est—pulcherrima mors, sī prō patriā sīc concidisset!
Senātus populusque Rōmānus Cicerōnem 'patrem patriae' 50
appellāvit.

Paucīs post annīs Cicerōnī diem dīxit Clōdius, tribūnus plēbis, quod cīvēs Rōmānōs indictā causā necāvisset. Senātus maestus,

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

30f. Marcus Tullius Cicero

tamquam in publico lectu, veste mutata, pro eo deprecabatur. Cicerone, cum posset armis salutem suam defendere, maluit ex urbe cedere quam suam causam caedem fieri. Proficiscentem omnes boni flentes prosecuti sunt. Deinde Clodius edictum proposuit, ut Marcum Tullium igni et aqua interdiceretur; illum domum et villas incendit. Sed vis illa non diuturna fuit; mox enim totus ferè populus Romanus ingenti desiderio Ciceronis reditum flagitare coepit, et maximo omnium ordinum studio Cicerone in patriam revocatus est. Nihil per totam vitam Ciceroni itinere, quo in patriam rediit, accidit iucundius. Obviam ei redeunti universi ierunt; domus eius publicam pecuniam restituta est.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are approximately 20 lines visible. The paper has a slight shadow on its right side, suggesting it's resting on a surface.

30h. Marcus Tullius Cicero

itineribus in villam, quae a mari non longè aberat, fūgit indeque
navem cōnscendit, in Macedoniam trānsitūrus. Cum, aliquotiēns in
altum prōvectus, ventīs adversīs relātus esset, neque iactātiōnem
maris patī posset, taedium tandem et fugae et vītae eum cēpit;
aliquandō regressus ad villam, “Moriar,” inquit, “in patriā saepe
servatā.” Adventantibus percussōribus, servī paratī ad dīmicandum
erant; sed ipse eōs dēpōnere lectīcam et quiētōs patī quod sors
inīqua cōgeret iussit. Prōminentī ex lectīcā et immōtam cervīcem
praebentī caput praecīsum est. Manūs quoque praecīsae sunt;
caput relātum est ad Antōnium iussūque eius inter duās manūs in
rōstrīs positum.

[illegible]

30i. Marcus Tullius Cicero

Quamdiū rēs pūblica libera stābat, Cicerō in eam cūrās
cōgitātiōnēsque ferē omnēs suās cōferēbat et plūs operae pōnēbat
in agendō quam in scrībendō. Cum autem omnia potestāte ūnūs
C. Iūliū Caesaris tenērentur, nōn sē angōribus dēdidit nec indignīs
homine doctō voluptātibus. Vītāns cōspectum forī urbisque, rūra
peragrābat abdēbatque sē, quantum licēbat, et sōlus erat. Cum
animus autem nihil agere nōn poterat, sē ad philosophiam referre
cōstituit atque ita honestissimē molestiās dēpōnere. Huic studiō
Cicerō adulēscēns multum temporis tribuerat, et iam senex omnem
cūram ad scrībendum convertit. Eō modō plūra brevī tempore,
ēversā rē pūblicā, scrīpsit, quam multīs annīs, eā stante, scrīpserat.

[illegible]